

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:
(Щодн. 1. прик. в таборі 3 ф.)
" " нова таб. 4 ф.)
На місяць в таборі . . 25 ф.
поза табор. 30 ф.
На 3 місяці в таборі 75 ф.
" " поза таб. 90 ф.

ЧАСОПІСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

АДРЕСА:
Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Видає „Видавниче Товариство імені Б. Грінченка“.

Ч. 36. (83).

Неділя, 3. червня 1917.

Рік III.

Невідклична потреба.

Є оптимісти, що сподіваються від російської революції цілковитої зміни життя й га- дають, що після великого внутрішнього перевороту приде рай на російську землю.

Оптимізм (віра, що все йде на краще), авчайно, добра річ, але коли він закриває очі на дійсність і доводить до думки, що вже можна скласти руки, бо, мовляє, і так все добре буде, то й для себе й для громади краще не бути оптимістом.

Остаточні результати революції ще не відомі. В ході її можливі ще всілякі звороти. Але припустимо, що станеться, відповідно до виставлених домагань, перебудова ладу на республіканський лад на федераційних основах.

Чи така державна форма цілком зможе заміст державного життя?

Ні. Нова державна система даст тільки змогу народам Росії змінювати зміст. Демократичний лад є лише необхідна умова, средство для отримання цілі—повного розвитку народів. Отже вірити, що одна умова все переробить, було би однобоко й хибно.

Для збудовання країного життя необхідно ще великої творчої праці всього народу.

Це вимагає сильної волі, що випливає з великої свідомості.

Між тим цієї свідомості широким народним масам бракує. Нарід досі відігравав у державному життю лише пасивну роль. Йому приказували—він слухав і виконував. Він не придав потрібного досвіду й знання в порядкуванню своїми справами. Не виробила ся критичність у відношенню до фактів. Його ініціатива придушена. Він терпить лихо, але не в силі дошукатися до його найглибшої причини, не в силі зорієнтуватися в положенні. В цім міститься ся його слабість. Народна несвідомість буде і в нових, вільних, демократичних формах життя добрим ґрунтом для затвердження панування однієї класи над другими, одного народа над іншими народами. Демагогічними засобами лежко збочувати народні маси з вірної дороги й вести їх

до боротьби за чужі Ім'я інтереси й одятати таким побитом від захищання своїх власних інтересів. Для цього гарною ілюстрацією може бути агітація російських імперіалістів за дальнішим провадженням війни поміж робітниками й солдатами, організованими чорносотенцями жидівські погроми й взагалі ціла робота чорної сотні. Життя нашого табору дало також кілько подібних прикладів.

На затягуванню народу полягала власті недавних господарів Росії.

Хоч власті виприснула з їхніх рук, але вони не відмовилися завернути старий лад. Зара не їхня сила, тому вони на якийсь час принижили. Але темна робота провадить ся. Чорні сили мобілізують ся. Чекається на відповідну хвилю, щоб повести протиреволюційний наступ. Вже тепер чорна сотня то там, то в іншій місці обережно, мацаючи, чи твердий ґрунт під ногами, підіймає свою голову. Але чи вдасться їй знову запанувати, не можна сказати. Так, чи інакше, чорносотенці свою роботу вестимуть і старатимуться як не вернутися стару власті, то принаймні стати на перешкоді ненависті для них поступові волі. Найліпшим їхнім союзником є буде народна темрява. Як недавно зі старим правлінням, так тепер з нею мусять провадити рішучу боротьбу всі поступові сили народу.

Треба в корні революційнізувати світогляд темних мас. Широке освідомлювання їх у справах політичних, національних і соціальних—невідклична потреба. Вона вимагає великих сил і праці. Всі прихильники розвитку народу повинні взяти ся до цього діла. Гаяти часу ніяк не можна. Це була б провінція перед народом.

Російське революційне громадянство, побачивши наочно шкоду, щочинить несвідомість, заходилося організувати широку просвітну роботу поміж російським народом. Українці в Росії також провадять освідомлення свого народу. Для нас, Українців, ясність думки нашого народу є запорукою успішної боротьби за волю України. Тільки при свідомі

опорі з нашого боку можемо відперти заміри наших сильних сусідів панувати над нами. Тому мусимо всіма силами й тут провадити нашу освідомлючу працю, мусимо показувати вірну дорогу нашему народові, мусимо викорінити темряву, бо доки вона є, то ніякі демократичні форми не виплюндрують недемократичної дійсності на нашій землі. На па-

пері буде свобода, а на ділі цоневолення, тілько нарід буде звязаний не грубими кайданами, а близкучими на вигляд, привабливими, але не менче міцними, шовковими шнурями. Тілько ві смертью темряви буде справжня воля. Тілько тоді ми зуміємо використати новий лад так, як нам треба.

Луденець.

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Петроградська часопись „Реч“ (687—96 від 28. квітня по 8. травня с. р.) дас змогу більш—менш певно обмлювати те, що творить ся раз в Росії.

Вона стверджує й докладніше представляє всі ті вісти, які подавалися на підставі німецьких і англійських джерел у „Громадській Думці“.

Найбільше місце в усіх цих числах „Речі“ займає писанина про мир, мирову агітацію робітників і боротьбу з цим небажаним для „Речі“ явищем. Особливо присячуще багато місця вона Ленінові. Ленін зі своїми численними однодумцями—робітниками повів широку агітацію за негайним заключенням миру без анексій і контрибуцій і, очевидно, мав великий успіх. Тому свідком численні демонстрації проти війни й проти завойовницької політики Мілюкова. Прихильники дальшого провадження війни розпочали боротьбу проти цієї акції Ленінців. Вони зробили також велику демонстрацію, уладжували на вулицях Петрограду мітінги, зібрания, де заликали всіх до боротьби з ленінцями. Петроград зробився ареною боротьби цих двох протилежних течій.

Антагонізм поміж прихильниками і противниками війни доходив до крайності. Нераз траплялися війни. З обох боків падали жертви убитими і раненими. Подібне творилося й у Москві. Правительство робило заходи, щоби ослабити мирний рух. Останняnota правительства викликала невдоволення серед робітників, котрі уладили велику маніфестацію проти правителів. Рада робітничих і солдацьких депутатів стояла на боці проти правителів.

Але соціалістична преса, яка теж ніби прінципіально стала за позицією, представила позиціку в такому освітленні, що звела до нічого ухвалу Ради, й настроїла робітників проти підприємництва позиції, на що дуже жаліється ся „Реч“.

Поміж революціонерами й не дати таким чином закріпити здобутки революції. Буржуазна преса силкувалася представити Леніна, як особу, що працює на користь ворогів держави, хоч може й несвідомо. Агітація за війною поміж військом та фронтом успіхом. Поодинокі військові відділи ухвалювали резолюції, в яких стояли за війною аж до побіди й осуджували Леніна та інших робітників, що стремілися до мирної держави, хоч може й несвідомо.

Агітація за війною поміж військом та фронтом успіхом. Поодинокі військові відділи ухвалювали резолюції, в яких стояли за війною аж до побіди й осуджували Леніна та інших робітників, що стремілися до мирної держави, хоч може й несвідомо.

Між тим в Петрограді робітники, прихильні до мира, уладжували маніфестації, де носили прaporи з написаними домаганнями опублікувати секретні договори з союзниками, передати владу в руки Ради робітничих і солдацьких депутатів. Відбувалися численні демонстрації проти Мілюкова й завойовницької політики. Прихильники Тимчасового Правительства відповідали на це своїми демонстраціями. Для отримання успіху вживалися часто демагогічні засоби. Обидва противники табори гралі на почуттях малосвідомих мас, щоби перетягти їх на свій бік.

Як сильний протиправний настрій видко з відношення до так званої „позиції свободи“, которую оголосило Тимчасове Правительство. Довший час після оголошення позиції Рада робітничих і солдацьких депутатів стояла останньою і не підтримувала позиції. Нарешті вона заявила за позицією. Але соціалістична преса, яка теж ніби прінципіально стала за позицією, представила позиціку в такому освітленні, що звела до нічого ухвалу Ради, й настроїла робітників проти підприємництва позиції, на що дуже жаліється ся „Реч“.

Наслідком мирової агітації „брата“ російських солдатів з німецькою

цькими й австрійськими стало відбуватися в таких розмірах, що викликало тривогу. Брусілов видав приказ, щоби уникати „братаць”, бо, мовляв, Німці використовують його для своїх цілей, що може стражно пошкодити Росії.

Який вислід цього всього руху й терти, ми вже знаємо: склад Тимчасового Правительства змінився, але „Реч” з того часу, як це сталося, ще не прийшла, тому подаємо огляд того, що було перед уступленням Гучкова й Мілюкова.

В середині держави відбувається величезний рух у напрямку збудовання на руїнах старого ладу нового життя. Революція внесла наверх і поставила на дений порядок національне питання. Кожда нація стремиться до розвязання своїх життєвих проблем. Виставляються домагання забезпечення самоуправи для кожного поневоленого народу. Фінляндці хотять самі безконтрольно господарювати в себе й не думают відступати від своїх крайніх домагань. Зустрічаючи опір збоку Росіян, вони настроюються ворожко до Росії. Курс рубля в Фінляндії значно зникав ся.

Національний зізд Бурятів ухвалив жадати широку автономію як для Іркутських, так і для забайкальських Бурятів.

Зізд Калмиків в Астрахані постановив створити національний калмикій комітет для самоуправи Калмиків. Всі спрости, що доторкаються ся Калмиків, мусять рішатися комітетом. Комітет має працювати в порозумінню з правителством, про що зізд подав правителству до відома.

Всі вістки про розвиток української справи, подані в „Громадській Думці“ до 10. травня, підтверджують ся на сторінках „Речі“.

1. травня магометани: Татари, Сарти й Таджики уладили в Петрограді маніфестацію. Маніфестанти домагалися повної свободи національностей і республіканського ладу в державі. Повстають численні національні організації.

Національний рух поневолених народів і стремлення до перебудови Росії на федераційних основах занепокоює Росіян. Деякі групи Іх зраджують своє занепокоєння. Наприклад донські козаки на своїм зізді ухвалили резолюцію, яка каже, що Росія повинна стати демократичною республікою, але „недільною по національностям“, тобто централістичною.

Взагалі деяким шарам суспільності тяжко міняти своє відношення до інших національностей. Стара звичка вискачилася з юнкерів Михайлівської артилерійської школи в Петрограді. Вони протишлися до допущення в школу Жидів, проти чого протестували юнкери—прихильники соціалізму.

Управа переходить цілком у руки громадських комітетів, котрі порядкують в порозумінні з правителственними органами. Ріжнородні громадські організації наплоджуються, як гриби після дощу. Провадить ся величезна будівничі робота.

Важну роль відіграють тепер кооперативи. До революції вони були осередками, з яких розходила ся вільна думка й де гуртувалися всі поступові громадські елементи, а також помагали боротися з дорожнечкою. Зара кооперативні стоваришнія нормують, направляють господарське життя країни. Для помочі кооперативам правительство думає призначити кілько мільйонів карбованців; з цього фонду мають уділяти ся коопераціям позички.

Не дивлячися на користь кооперативних товариств, особливо в теперішню хвилю, коли все в неладі, знаходяться ся поміж темними масами вороги Іх. Свобода зрозуміла ся багатьома дуже химерно. Думають, що можна робити все, що забагнети ся. От і заходжуються розбивати крамниці, грабувати багатих, а також і кооперативні лавки. До таких людей прилучуються також і ті, хто надто зненавидів все старе і хоче його цілком сплюндрувати. Руйнуючи

старе, шкідливе, не минають і корисного. Наприклад, в Орловській і Смоленській губ. в багатьох селах були цілі погроми „потребілок“. Коли все втихомирило ся, то на залиті, чому селян разбивали кооперативні лавки, вони так і пояснювали, що то, мовляв, „старе“, а старе все треба зруйнувати.

Взагалі свобода й демократизм чудно розуміються ся темними селянами. В Сичовському повіті Смоленської губ., наприклад, селянам так сподобалося вибирати громадські комітети, які можна знову розвязувати, що вони з цього зробили собі забаву й кілько разів підряд вибрали й змінювали свої селянські й волосні комітети. Дійшло до такого „демократизму“, що повидали всіх інтелігентних робітників з комітетів. Нехай, мов, „народ“ попорядкує. Як на сміх, в комітет повибрали таких, що більшість в них навіть писати не тишили.

Темрява й безпорадність мас перед новими формами життя, брак поняття про політичний лад взагалі дається тепер дошкульно відчути. Щоби запобігти можливому лихові, що з цього може вилінути, земства й громадські організації заходилися розвивати широку просвітну роботу. Земства посилають на села спеціальних лекторів, котрі вияснюють людям вагу теперішніх подій і подають необхідні для кожного горожанина знання. В городах уладжується ріжні відчуття, дбається про постачання потрібної літератури про державне життя. Але це все вистарчить хіба, щоб залатати найбільші дірки.

Під час загального захоплення революцією притихла було якоєсь справа вихарчування населення. Але зараз, коли по миру все заспокоється ся, ця справа знов виступає на перше місце й завдає правительству багато клопоту. Безлад в комунізації викликало нужду в зачинах поживи по великих городах. Тай деж там буде добрий дівіз, коли, як заявив міністер доріг Некрасов, на одній південній західній залізниці з 900 паровиків пра-

цюв тільки 350, а решта до роботи не придатна, навіть полагодити зіпсованих паровиків немає змоги, бо бракує відповідних приладів і металу. Спасибі Америці, котра не забуває Росію й прислає, розуміється ся, за добре гроши, свої паровики.

Міністер каже, що довіз з провінції супроти березні поліпшив ся, але як буде стояти справа на далі, він не може ручити ся.

Зі всіх кінців Росії чути тривожні голоси. І хоч „Реч“ зайнята зараз важливою для кадетів справою, ніж справа Ікі—агітацією за провадженням війни—але на сторінках П читаємо богато тих тривожних чуток.

Найкраще характеризується справа з Ікою відозвою Ради робітничих і салдацьких депутатів до селян. Відозва звучить так: „Селяне! Ваші брати й діти—салди та робітники, свою кровю здобули свободу, котра дасть селянам добробут і рішить земельне питання. Але свободу загрожує небезпека. Й вороги, прихильники скіненого царя, використовують ними самими витворену недостачу хліба в городах, щобі підкопати вашу й нашу свободу. Вони кажуть, ніби то селяне не хотять вести хліба в городи, бо стоять проти свободи, проти робітників і салдатів.

Селяне! Як що ви хочете зберігти свободу, як що ви хочете завсіди скинути ярмо земських начальників, стражників, поміщиків—спарайте революцію! Знайте: вона загине, коли армія на фронті, а робітники в городах зостануться без хліба, коли нашим і вашим ворогам (чорносотенцям—Ред.) пощастиє задушити голодом ще тільки народжену свободу. А без свободи не буде й землі!“

В армії не хватася також і санітарних уладжень. Догляд, особливо на румунському фронті, ліхий. Як заявив в бесіді з петроградськими журналістами комісар Тимчасового Правительства в Одесі, з фронту прибувають в Одесу маси хорих

Український національний зізд у Київі.

ІІ.

З дуже великою цікавістю вислухано потім реферат Ф. Матушевського про права національних меншин. З статистичними даними про населення України, референт вказує на домінуючий український елемент на його території, куди розмірно в невеликім числі відрізняють елементи інших народностей. Це дає йому право до виводу, що Україні конче потрібна національно-територіальна автономія з повною гарантією прав національних меншин і їх самоуправою, з широкою самоуправою у волостях і селах, з рівностю всіх горожан краю перед законом і з найбільшим приближенням адміністративних і судових інституцій до потреб життя народів, які творять цілість краю. Свій реферат Матушевський кінчить словами: „Тому будемо твердо й високо держати в своїх руках наш чистий прапор вільності народів, винесений нами незамараним з грязюючою тюрем народів на свіжі, ясні і чисті повітре свободної України. Будемо спільними силами охороняти чистий прапор від проб темних і несвідомих сил завалити його гряз-

політичну інертність, недостачу дійсної політичної гідності, й закликавши зляти стрясти в себе порох фальшиво зрозумілого націоналізму та йти в єдності з демократами інших народів до ясних ідеалів соціалізму. В такім самім дусі була й змістова промова українського соц.-демократичного Чеховського. В пальних промовах соціалісти-революціонери Н. Ковалевський і В. Начаєвська закликали через здоровий демократичний націоналізм іти до інтернаціоналізму. Цікава була промова прибувшего з фронту салданта Дорошенка, котра блестіла живим українським гумором і влучністю сентенцій. З огляду на зізд селян всі глася про землю й народ приймає авдиторія з незвичайним ентузіазмом.

Другий день.

Засідання зізу 7. квітня, як і першого дня, дуже численне відкривається в 12-ї год. Настрій зовсім діловий, спокійний, до чого закликає, відкриваючи збори, проф. М. Грушевський. До президії запрошують представників одеських і харківських Українців і делегата від балтійської воєнної флоти офіцера Крупенського. Поміж останнім делегата, що віддає на естраді військову частину прапорами з портретом Т. Шевченка, викликує ве-

личезне враження на авдиторії, що відівала ся бурею оваций.

Зізд вислухує привітів. Части привітів від українських організацій з огляду на їх велике число тільки перераховує секретар П. Богацький, перечисленні інших відложено.

По Стадомськім Д. Григорович-Барським привітав зізд від краєвого комітету народного волі. „Наша партія—говорить Д. Григорович-Барський—давно стоїть на ясних розуміннях того, що російська держава, вимагає для себе будови, яка відволіє всім політичним домаганням і бажанням окремих національностей. Але ся свідомість не загальна в партії і в масах. Особливо гаряче я вітаю зізд, бажаю йому спокійної праці на шляху утворення умов вільного існування українського народу“.

Член виконуючого комітету д-р Г. Фрумін, як представник переслідуваної жидівської нації і член партії соц. революціонерів, вітає зізд: „Серед нас—говорить бесідник—нема й не може бути противників української автономії. Але ся питання повинні рішити Установчі Збори“.

Полковник Матушевич говорить по російські від Ради київського гарнізону та по українські від української фракції військових де-

на ріжкі пошестні недуги, навіть на тиф. Це результати зле зорганізованого медичинського догляду.

Таке положення витворює гарний грунт для контр-революційної агітації, познаки якої де-не-де вже видно. Поки що виявляються потайні провокаційні вчинки.

В Київі під час розлину Дніпра, що нарібив багато шкоди надбережним мешканцям, кілько осіб, одягнених, як салдати, залізло в лаврську пещеру й вчинили огидне близьніство: розрубали голову міщані прен. Паїсія. Очевидно, невідомі провокатори зробили це, щоби вплинути на релігійне почуття тих людей, що потерпіли від розливу й навести на думку, що то революціонери такий глум над святощами вчинили.

З приводу цього спільні рада київських організацій видала відозву до населення, в якій указує, звідкіля походить той вчинок і яка його межанація.

В Пензі й Кишеневі ведеться погромна антикіївська агітація поміж учнями середніх шкіл. Арештовано кількох агітаторів.

В селі „Медведево“ Нижегородської губ. був такий випадок. В селі приїхала послана від земства лекторша для відчитів. Там знаходиться жіночий монастир, настоятелькою якого є чорносотенна черниця. Під віливом останньої селяни зустрінули лекторшу ворожими окликами: „А, ти від республіки приїхала, тебе прислали до нас республіка; що вона одягла в нас

батюшку-царя й напустила голод; даваймо лише подивимось, чи є на ній хрест?“ Ледве втікла лекторша звідти.

Не дрімають чорносотенці й у Петрограді. Коли під час проти-ї за правителів демонстрацій в перших числах травня були наявіт оружні борби, то це траплялося лише при запальних суперечках. Але раз ішла мирна юрба з робітників, салдатів і горожан без ніякої зброї і на неї заходила ся стріляти инача, одягнена як робітники, узброяна товпа, без всякого приводу. Цей випадок пояснюють, як пробу чорної сотні викликати ворожечу до робітників і салдатів, а знать і колотнечу.

В Москві сталося щось трохи інакше. 3. травня на одній вулиці зібралися юрба людей з двості й заходила ся кричати: „Де хліб і вода? Геть з міліцією! Геть з Тимчасовим Правителством! Дайте нам царя!“ Інча юрба теж людей з двості вперла ся в помешкання комісаріату й забрала револьвери й берданки, а також і всі патрони, що там малися. В обох юрбах, як виявилося, організаторами були колишні поліцай і агенти охорони.

Це що поки що поодинокі випадки, але сказане раніше дає підставу думати, що може розвинутися й сильна контр-революція, бо оперувати ся з темними масами всілякими демагогічними кличами дуже легко, лекше ніж спровадити їх на вірну дорогу.

.Лубенець.

РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ Й МИР.

Революційна Росія й поневолення народів.

З Копенгагена доносять дні 30. мая „Berlingske Tidende“: У Фінляндії прийшло багато московського війська. Гарнізон у Ваза побільшився на 2000, гарнізон в Кен на 3000 салдатів. Ті салдати прийшли на розказ міністра війни Керенського.

Він довідався під час своєї поїздки у Фінляндію, що між Українцями та Фінляндцями була тайна конференція представників, яка вирішила постанову, що одного дня всі три краї мають проголосити свою самостійність. І от міністер поступової Росії, вольнодумний Керенський, хоче московськими військами задержати ті народи при Росії!

мократів. Полковник Матушевіч нагадує необхідність боротьби з нищівним ворогом для укріплення внутрішньої волі. Згад шумно вітає представника армії.

Від губернського земського виконуючого комітету вітає В. Корольов в українській мові, від товариства охорони жінок—п. Клячкина.

Виступ з привітом представника тимчасового правителства губернського комісара М. Суковкина гараже приймається ся на зізді. М. Суковкин жалує, що не уміє добре говорити по українській і мусить звернутися до українського зізу в російській мові. „Тимчасове правительство—заявляє М. Суковкин—рахується ся на голосом України. Вже тепер український народ у Київі має своїх представників у раді громадянських організацій і губернськім виконуючім комітеті, що помагають мені в справі уладження краї на нових основах. У нас буде гаряча виміна думок, але не буде ні одної незгоди. Хай буде згода між Українцями й центральними властями. Український народ не тільки може, але й повинен висловити ся, як він хоче управляти ся, і правительство прислухується ся. Кдо того голосу. Останнє слово належить до вас. Рішайте сю справу

державною мудрістю, якою все відзначався український народ. Нехай живе вільна Україна в злуці з Росією!“ Бурліві оплески. М. Грушевський цілується з М. Суковкіним, який займає місце в президії.

Ідуть привіти від київського жіночого громадянського вібрана (п. Синицька), від губернської земської управи (Пожарський), від київського комітету соц-революціонерів (Прилежаєв). Своїм ключем на Україні ставлять соц-революціонери домагання: „Вся земля всьому працюючому народові!“ Представник Коаліційної Ради київського студентства Баткінський говорить, що перед тим у Шевченкові дні студенти співали в мертвих стінах давньої вищої школи „Вічну пам'ять“, а тепер вічну славу свободіному автономному народові.

Гараже приймають на зізді привіти національних груп. Від жидівської соц-демократії говорить у жидівській мові Каган. Від польського соціалістичного кружка по українські—Куліш, від Чехів з армії фронту—Йосиф Франц, що виголошує промову про многострадальну Чехію в українській мові, закінчуєчи її на прохання автографів по чеськи. Чорноморська флота Рада робітничих депутатів Одеси вітає зізд М. Романченка: „Завдяки

Протиреволюційна течія в Росії.

Зі Штокгольму пише справоздачевець нейтральної держави до „Франк-фуртер Цайтунг“ (30 мая):

Протиреволюційна течія під'їмається в Росії. Конгрес кадетів осудив тимчасове теперішнє правительство гострою критикою. Все-російський конгрес офіцерів рішив тільки 265 проти 246 голосів під'їти нове правительство. Крайні партії хочуть відновити силну центральну владу і розсіялою свою телеграфічною агенцією представлення анархічних відносин на провінції, які викликають переляк серед буржуазних кругів. Орган ради робочих „Ізвестія“ сповіщає, що Пурішкевич ще з вибухом революції підняв завзяту пропаганду за монархічним правлінням серед війська, де він має великий вплив серед доставців поживи до фронту.

Про царя доходять вісти, що його переведено з родиною до Петровавловської кріпости і посаджено в осібній домі, що викликає занепокоєння серед священства. Загал вібачає з боку Англіїв і Французів цілпору на зворот настрою прихильного цареві.

Рада робочих тратить вплив через свою бездарність і неспособність перевести негайно мир, який є популярний між масами. „Нове Время“ пише, що Рада робочих захадила 10 мільйонів від правителюства на поширення своєї політичної діяльності.

Ліберальні часописи, як і соціалістичні під крилом Плеханова, додають ся застосування власти диктатури (самовласти) проти неспокійних духів.

А. Керенський, „моральний диктатор Росії“, поступовець—їдуть по фронту агітувати за війною. Горький глуаус в „Новій Жизні“ з Керенського, що він від'є адміральський капелюх при одвідинах флоту, хоч він нічим не пригадує Наполеона, бо там була чинність, а тут фраза!

Анархістичні відносини в Росії.

З Минська доносять до Штокгольму, що там селянські розрухи приирають великі розміри. Помістя Святополка-Мірського спалено пожарами і в часті ограбовано. В околиці Новгороду, Волинська і Обруччи солдати зробили таке пяство, що 16 з них з надмірного уживання горілки померло. Царинин находит ся під диктатуру гарнізону, який наложив на місто 112 мільйона рублів контрибуції, щоби солдатам піднести жалування, а родинам їх запомогу. На Волзі ограбували солдати чотири кораблі. З Благовещенська доносять, що в копальніх золотих округах Сея панує анархія; золота не копають.

Небезпека чужинців в Росії.

Зі Штокгольму доносять вість з „Одеського Листка“, якого донісував говорив з англійським послом про безпеченство чужинців в Росії. Консул в цій думки, що всі чужинці, які не мають ніякого діла в Росії, повинні негайно відійти до дому. Ніхто не знає, що принесе слідуючий день у Росії. Останніми дніми відішло з Одеси багато рошин. В Архангельську стоять передовіні чужинцями кораблі, щоби від'їхати до Англії. Багато родин від'їжджають з Фінляндії. Англійський вплив в Росії змешкується з кожним днем.

Ув'язнені сербського штабу дівізії.

Після розказу одеської військової команди дня 15. мая заарештована рада робочих і салдатів цілий штаб одеської дивізії в команданті. Він запротестував іменем міжнародного права проти такого негідного і незаконного поведіння. Супроти цого мусив командир одеського округа видати заказ арештования, або насильства над румунськими провідниками армії, серед яких підняла ся тревога перед подібними вчинками.

Флоти—говорить делегат в сильній промові на українській мові—визволити Україну і установити в Росії федераційну республіку“. Про таку саму готовість віддати життя за права українського народу говорить представник української секції київської ради салдатських депутатів Чайка.

Від польських організацій в українській мові говорить Сзерський, котрий зазначує, що вільні Українці є в щасливих умовах, ніж досі гнетені поляки. Волю нам треба ще вибороти, тому треба спільними силами твердо стояти на фронти в ім'я братерства народів.

Председатель чесько-словакьких товариств Вондрак в чеській і українській мові висловлює бажання, щоб здійснити ідеал Шевченка про вільну федерацію всіх братів Славян. В імені обєднаних жидівських громадянських організацій виголошує привіт д-р Біховський, котрий окрім вітас „славного провідника українського руху М. Грушевського“ і закінчує під бурлю оплескі: Слава українському народові, слава його провідникові Грушевському“. М. Грушевський при одушевленіх окликах „Слава!“ підходить до Біховського. Вони розміловали ся.

Закінчується ся денне засідання

привітами Кояни від Грузинів, М. Шаповало від повітової земської управи, від повітового зізу земських учителів, робітничого Гутянського знарядного заводу, Ситникова, від жидівського демократичного учителства (в жидівській мові), від Естонії з Деріта з заявою, що Естонії піддержати домагання української автономії на Установчих Зборах, і від батуринських Жидів (Вашенко). Председатель зізу дякує всім бесідникам і окрім М. Суковкіну просить його передати тимчасовому правительству, що український народ готов його підтримати.

(Далі буде).

Листи з України.

Вже починають надходити вісти з України в листах, які вказують на радість народу з приводу настуваючих змін і на певність того, що старе правительство з його порядками не поверне до влади, що Микола не буде вже панувати над народом.

Поміщусмо тут вімкни з тих листів до полонених:

ВІЙНА.

(Всинне положення після німецьких звідомлень).

На західній фронті останніми днями прийшло тільки до льокальних (місцевих) воєнних ділан. Можна тільки погвердити се, що союзники Англії не осягнули по двомісячній тяжкій боротьбі своєї цілі, яку вони поставили собі. Тепер можуть тільки покладати ся на велику одноцільну офензиву, яку вони приготовлюють цього літа.

Початок II проявляється ся всілякими познаками і оживленою бойовою діяльністю на східній фронті.

Крім Сморгона підняв ся бій артилерією над Стоходом. Наступаючі російські патрулі зістали прогані. У відплату за напад з бомбами на Богданов обкідано з боку

Німців бомбами залізничний двірець Городські. На румунському фронті зняла ся по обох боках боротьба артилерією, особливо на позиції коло Тульчєя і Пріслові. За се обкідано бомбами Галац.

Таксамо частинна боротьба підняла ся на македонському фронті на захід коло Вардар.

На Італійському фронті боротьба безупинно триває далі. Від початку офензиви забрали Австрії 250 офіцерів і поверх 13.000 незранених Італійців до неволі. Італійські наступи під Водице розвили ся о хобробість піхотних полків 24 і 41, зложених у великий часті з Українців Східної Галичини й Буковини.

З таборового життя.

На привіт президії Народної Ради (парламенту) Української Громади в таборі Вецляр до президії Союза Визволення України,—одержана привітна відповідь, яка прочитаєна була на засіданні Народної Ради 31. травня, слідувучого змісту:

Хвальна Президія Народної Ради у Вецларі!

Щиро дякую за Ваш товарищкий привіт. Бажаю Вам успішної вітровалої праці, нагромадженням політичного досвіду тут, щоб і повернувшись на Україну могли ми спільно вести далі працю чи то в громадських організаціях, чи у всеукраїнській національній Раді так, щоб нам ніхто не міг закинути марно потраченого часу.

З товариським привітом
Ол. Скоропис.

НАРОДНА РАДА.

(Засідання 28, 30. і 31. травня і 1. червня 1917 р.)

Так само, як попередніх двох засідань, всі дальші чотири дні праці Народної Ради пішли в головній мірі на вислуханні звітів членів Генеральної Старшини. Тільки на пополуднівім 31. травня і передпологоднівім 1. червня засіданні порушено другі справи. Давали звіти референти: від т-ва „Українське Мі-

стецтво“, т-ва Видавничого, Пресвітного Громади, Драмат-музичного т-ва, соціальн. т-ва „Воля“, „Сільський Господар“, т-ва „Січ“, коопераційної чайні, т-ва „Український Клуб“. Далі давали звіти голова церковного Брацтва, скарбник Генер. Старш. і Ревізійна Комісія.

Всі ці звіти були піддані докладному обговоренню. Більші дискусії викликали т-во Українське мистецтво, Видавниче т-во, Драматично-музичне т-во і т-во „Сільський Господар“, хоч справи інших т-в та інституцій також не мало цікавили Народну Раду. Піднесено було зачепад т-ва „Українське Мистецтво“ з причин браку як інтелігентних сил, що провадили б сим т-вом, так і фаховців-робітників різних відділів, що мусили за для життєвих умов у таборі відходити на робітничі команди.

Видавниче т-во останніми часами відчуває недостачу дописів до поміщення в часописи. Такий стан пояснюється тим, що недавно багато активних членів т-ва війшли з табору чи на робітничі команди чи до других українських таборів.

Багато неприємного прийшлося почутти про Драматично-музичне т-во, котре, після признання одніх, вносило дезорганізацію в таборове життя, бо домугалися для себе якогось упривілейованого становища побільші інших таборових організацій, і на твердженіє других, далеко не стоять на висоті своїх завдань, коли ціллю останніх, побільші плекання рідної штуки, т-во має також і вихованням свідомих громадян.

Кілька разів піднімалося питання про нівідповідний характер звітів з діяльності організацій, вказувалося, що завданням Народної Ради є в першу чергу застановити над виробленням трівких і ясних законів, що служили б підставою таборових відносин, та означенням становища Народної Ради супроти організацій. Проте ця думка не зустрінула співчуття у більшості послів і звіті рішено вислухувати до кінця. Так само відкинуто цю думку при переході до загального огляду діяльності Генер. Старшини.

Як і треба було сподівати ся, головне місце зайняло при загальний дискусії т-во „Сам. Україна“ зі своєю заявою. І треба було бачити, як настій серед певної групи різко змінилося ся. „Опозиція для опозиції“, яку утворила ця група, виявила ся тут, як не можна виразніше. Але стало ясно, що та хвиля „буря в шклянці води“ втихла. Найкраще характеризував це т. Чак, сказавши, просто але широ, що пора вже перестати сліпно йти за тими, що сподобаються ся нам своїм зверхнім виглядом, чи блискучими фразами.

Уділено абсолюторію Генеральній Старшині, яка була вибрана Генеральною Радою на три місяці і тепер має бути вибрана на ново, і голосуванням призначено довіря зазначенням, що в діяльності Генеральної Старшини хоч були похиби, але без злого наміру і можуть бути усунені лише зміною таборової конституції. Після уділення абсолюторії на порядок денної поставлено затверджене регуляміну Народної Ради, проект якого виробила призначена комісія. Проект ухвалено з деякими змінами.

О 10 год. ранку 1. червня поставлено засідання Народної Ради перервати до вівторка 5. червня, до якого часу комісія закінчила розроблення проекту конституції, який буде поставлено на даний порядок для розгляду й затвердження Народною Радою.

Жертви.

На фонд національної оборони. м. ф.
Ком. Osmarsleben, т. Мінко. — 30

На хорих в лікарії. м. ф.

Ком. Asslar, № 1545. 480

На часопис „Громадська Думка“. м. ф.

Ком. Asslar, № 1545. 480

На організаційні цілі. м. ф.

Ком. Kubach 2—

Приватна жертва для т. М. Бакума. м. ф.

Ком. Kubach 4—

Шерпіска Редакція.

Тов. П. Колесник. Гроші одержано. Посиламо вам: 1. Календар С. В. У.—1 м., 2. Звідки пішло імя Україна—5 ф., 3. Серію карток—75 ф. Разом на суму 1 м. 80 ф.

Ком. Landenau. Посиламо вам: 1. Кобзар 1 ч. і 2. Євангеліє, накладною платою.

Ком. Holzappelhitte, № 2419. Часопис посилаємо.

Ком. Uhleborg, № 3880. Посиламо вам засідання „Захалявна книжка“ й часопис „Громадська Думка“.

Тов. І. Шаренко. Посиламо вам засідання ваша книжка на суму 60 ф. Гравати проф. Стоцького й Історії України поки немаємо. Ваше бажання приймето на увагу й коли одержимо ці книжки, то вам вішлемо.

Тов. І. Дядченко. За адресою комітетів помочі полоненим зверніться до таборового комітету червоного хреста.

Ком. № 399. Стаття ваша «Як живе українське селянство» до друку не надається. Задля слаба тема.

Тов. Ф. Г-ко. Стаття «Омелько Й Павло» не може бути поміщена в наші часописи, бо потребує великого оброблення, за що редакція не має часу взяти ся. Попробуйте самі переглянути статтю, обробіть І і по можливості скоротити, тоді можливо що редакція матиме змогу помістити І в часописі.

Тов. Л. Любисток. Ваша „Вілончель“ до друку надасть ся й при першій можливості дуже поміщена в наші часописи, але майже терпимісті й не гравята на нас, коли в найближчих числах часопис не побачите П надруковано.

Ком. Boden, № 10090, т. Д. Пивовар Без вашої довіреності не можемо взяти в командатурі ваших 5 м. яко жертву на „С. В. У.“. Тому коли хочете зробити похертование, то пришліть формальну довіреність, затверджену вашим постом, на ім'я Президента Української Громади табору Вецляр т. Андріюка.

До товаришів, що думають найти волю у Швейцарії.

Місяці півтора тому назад я з робітничою командою подумав і собі, як це багато других робило, втікти до Швейцарії задля того, щоб помінати полон на волю. Але, як каже поговорка: „Рада б душа в рай, та гріхи не пускають!“ Так саме й міною вийшло.

Коли я, перешовши границю, опинився в Швейцарії, то мене зустріло там зовсім не те, чого я чекав. Правда—там мене не заперли до табору, навпаки, зоставили на волі, але як тільки я знайшов собі квартиру й задумав жити преспокійно і трохи відпочити після полону, то до мене почали збегати ся російські шпиги, котрих там є невидима сила, і зачали мені співати, щоб я Іхав на французький фронт, бо Французи союзники Росії, і кожний російський солдат, що втік із полону, мусить іти на фронт.

Коли я почав відказувати ся від французького фронту та просити, щоб мене відправили до Росії, то мені відповіли, що на Росію нема дороги із-за Німецьких підводних човнів, а я повинен Іхати до Франції й поступити в ряди російських військ, яких там дуже багато, а як ні, то мене в Росії, коли я поверну до дому, чекає воєнний суд.

То так мені заставалось вибирати одно з двох: або Іхати на фронт, або утікати знову до Раشتату, бо на далі заставатися у Швейцарії було для мене неможливо. З тих двох лих я вибрав друге, це було повернувшись до Третій тиждень, почувавши себе розуміється ся, багато лішче, ніж міг почувати себе на французькому фронті.

Тепер від мене один запит до товаришів: „Кому цікаво скласти свою голову за французькі інтереси та за французьких панів? Одже, я думаю, нікому. А коли так, то моя товариська рада всім тим, що мають думку шукати волі у Швейцарії,—нехай покинуть цю думку, бо хоч він і пробереться через границю, то знайде там не волю, але знайде людей, котрі докладуть усіх своїх сил, щоб відправити його на французький фронт, бо ті чортові шпиги беруть добре гроши.

Отже, хто бажає подібно знати, яка воля у Швейцарії, хай звернеться до мене, я розповім, бо мені пришлося ся добре закусити швейцарською волею.

Полонений Українець Антін Даєнгелевський.

ТЕАТР.*

НАРОДНИЙ ДІМ у таборі ВЕЦЛЯР.

СЬОГОДНЯ, 3. ЧЕРВНЯ 1917. р.

Музично-драматичним Товариством ім. М. Лисенка

буде виставлено:

Борці за мрії

(Кайн і Авелль)

Драматичні ескізи сільського життя на 4 дії І. Тогобочного.

Початок рівно в 6. год. вечера.

Перед початком і в часі антрактів грас духовна оркестра

під орудою т. Чуркіна.

Ціни на вступ: 50, 40, 30, 20, 15, 10 і 5 фен.